

Sosyal Medyanın Gücü: Londra İsyanları

Aykut Tamir, Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, aykuttamir2@gmail.com

Öz Abstract

Toplumsal hareketler açısından internet medyasının gelişimi bir dönüm noktası olmuştur; çünkü daha kolay iletişim kurma ve kitlelere hitap edebilme özelliği, internetin örgütlenme için kullanılmasını vazgeçilmez kılmıştır. 2011 yılında İngiltere’de meydana gelen isyanlarda, isyanı oluşturan insanlar bir sohbet programı olan BlackBerry Messenger’ı; isyana karşı gelen gruplar

ise Twitter ismi verilen sosyal medya araçlarını etkin bir biçimde kullanmışlardır. Bu makalede toplumsal hareket kavramı, Londra İsyanları ve isyandaki sosyal medya kullanımı nitel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Bu analiz sonucunda Londra İsyanları’nın büyümesinde ve gelişmesinde sosyal medya kullanımının aktif rol oynadığı gözlemlenmiştir.

Power of Social Media: London Riots

Internet media’s development is a turning point for social movements because possibilities like easier communication and reaching to masses made Internet inevitable for being used to be organised. In the riots taken place in England, in 2011, the people who started the riots used the BlackBerry Messenger which is a chat program on mobile phones while the groups who are

opposed to riots used Twitter named social media tools actively. In this paper, social movement context, London riots and the usage of social media during riots were analysed using qualitative analysis way. Results show that social media played an active role in growth and spread of London Riots.

Anahtar Kelimeler Keywords

Toplumsal Hareketler, Sosyal Medya, Londra İsyanları, Twitter, BlackBerry, Facebook.

Social Movements, Social Media, London Riots, Twitter, BlackBerry, Facebook.

Giriş

Kitleler hâlinde hareket etmenin faydalı olduğunun farkına varan insanoğlu, toplum hâlinde yaşama bilincine kavuşmuş, iş bölümü yapmış ve yaşam şeklini bu düzen üzerine kurmuştur. İnsanoğlu birlikte yaşadıkça gruplar, milletler, devletler ve imparatorluklar meydana gelmiştir. Sosyal düzenin resmî olarak oluşturulduğu devletlerde ise yöneten ve yönetilen arasında zamanla anlaşmazlıklar ortaya çıkmıştır. Daha sonra bu anlaşmazlıklarda, yönetilen taraf toplu halde hareket etmenin daha iyi sonuç vereceğini düşünerek toplumsal hareketler gerçekleştirmiştir. Toplumsal harekette ortak bir amaç uğruna bir araya gelme ve bu amacı gerçekleştirme çabaları hâkimdir. Castells toplumsal hareketi şöyle tarif etmektedir: “Toplumsal hareket bir anlamda yenilik öneren ve toplumsal ortaklığı bir eylem grubuna dönüştürme başarısına dayanan bir oluşumdur.” (Castells, 1983: 270-273)

Toplumsal hareketlerin ortaya çıkışı yeni değildir. Tarih boyunca, bireyler bir araya gelerek egemen elitlerden değişim ve yenilik talep etmişlerdir. Transatlantik köle ticaretinin bitmesine yönelik hareket 16. yüzyıla dayanırken, kadına şiddete yönelik hareketler 19. yüzyılda gerçekleşmiş ve 20. yüzyıla gelindiğinde çevreci, barış yanlısı, feminist ve LGBT haklarına yönelik toplumsal hareketler ortaya çıkmıştır (Menocal 2016: 1).

Protesto, haktalebi, değişim isteklerine yönelik her türden ve her zaman diliminden toplumsal hareketi şu maddelerin altında özetlemek mümkündür. 1. Gayr-ı resmî bağlantılar üzerine kuruludurlar. 2. Harekete geçmeyi sağlayan belli bir inancı ve dayanışmayı paylaşmaktadırlar. 3. İhtilafı bir mesele üzerine meydana gelmişlerdir 4. Çeşitli protesto şekillerinin kullanılmasıyla ortaya çıkarlar. Bu tanımlayıcı noktalara ulaşana kadar bilim insanları tarihte çeşitli entelektüel evrelerden geçmişlerdir. Başlangıçta, geçen yüzyıl boyunca ideolojik toplumsal teoriler ile sonrasında organizasyon ve rasyonalizm egemenliği perspektifiyle oluşturulan teoriler, toplumsal hareketlere ait meselelere adres olmuştur. 1960’ların sonu ve 1970’lerin başında ise iki ana teori modeli özellikle gelişmiştir. Bunlar Marksist model ve yapısal-işlevselci modeldir. Fakat bu iki teorinin eksik yanlarına karşı şu şekilde görüşler türemiştir: Kitlesele davranış (etkileşimci şekli düşünüldüğünde), kaynak seferberliği, Amerika’da yapısal-işlevselci modele karşı geliştirilmiş olan politik süreç perspektifi ve son olarak Avrupa’da Marksist modele karşı geliştirilen “yeni toplumsal hareket” yaklaşımlarıdır. Protesto ve mücadeleci kitlesele hareket “farklı yollardan yapılan siyaset” olarak düşünülmüş ve toplumsal hareketlerin, ayaklananların siyasi isteklerinde ısrarcı olabilecekleri ve siyasi katılımı sağlayabilecekleri nadir seçeneklerden biri olduğu iddia edilmiştir (Karki 2012: 2).

Zamanla medyanın gelişmesi ve dijital teknolojilerin de katkısıyla birlikte, toplumsal hareketler örgütlenme biçimi açısından bir ivme kazanmaya başlamıştır. Tek bir tıklamayla mesajların iletilmesi insanların çok hızlı ve geniş kitleler halinde örgütlenebilmesi medyanın gelişmesiyle doğru orantılı olmuştur. Bunun için verilebilecek bir örnek 2011 yılında ortaya çıkan Londra İsyanları’dır.

Londra İsyanları’nda, sosyal medyanın toplumu örgütleyici bir rol oynadığı varsayımından hareketle tasarlanan bu çalışmada, Londra İsyanları genel hatlarıyla ele alınmakta ve internet medyası (Facebook, Twitter, BlackBerry Messenger) kullanımının bu toplumsal harekette ne denli rol oynadığının nitel analizinin yapılması amaçlanmaktadır. Bu nitel analizde BlackBerry Messenger ve Facebook kullanımı için The Guardian, BBC ve diğer haber sitelerindeki bilgilerden faydalanılmıştır. Twitter kullanımı için ise The Guardian gazetesinin internet sitesinde yayınlanan haberler ve bu haberler içerisinde yer alan Twitter kullanımı ile ilgili sayısal veriler incelenmiştir. İncelemeye geçmeden önce, alternatif medya kavramı açıklanmış ve sosyal medyanın toplumsal hareketler ile ilişkisinden genel hatlarla bahsedilmiştir.

Alternatif Medya

Toplumsal hareketlerin ortaya çıkması ve gelişmesinde önemli rollerden birisi de alternatif medyaya aittir. Özellikle toplumsal hareketlerin katılımcıları arasındaki iletişimin ivedilikle sağlanması, eylemlerin duyurulması, olayların fotoğraflarla belgelendirilerek yayınlanması ve böylelikle tarihî açıdan kalıcı olmasında alternatif medyanın gücü devreye girmektedir.

Özsoy “Alternatif Medya kavramı, iletişim alanında görülen hızlı teknolojik gelişmelere koşut olarak gelişen ve temelinde muhalif, karşıt siyasal ve toplumsal dinamikler bulunan başka türdeki iletişim ortamlarını tanımlamak için kullanılır” ifadesinde bulunmuştur (Özsoy, 2014: 2). Fuchs ise alternatif medyayı, egemen kapitalist medya üretimine, medya yapılarına, içeriğe, dağıtımına ve yayınlara meydan okumaya çalışan kitle iletişim şekli olarak tanımlamıştır ve yurttaş gazetecilik modeline atıfta bulunmuştur. Seçkin gazetecilik modelinde, gazeteciler maaşla çalışan profesyonel bir işçi sınıfıdır ve siyasal ya da kurumsal baskılara maruz kalabilirler. Haber ürünü ise güç ilişkileri ve kapitalist haber birikimi koşullarından etkilenir. Bu modele karşı olarak yazarların kurumsal ve siyasal etkilerden ve baskılardan kurtulmuş olduğu yurttaş gazetecilik modeli gelişmiştir. Herhangi bir birey eğitim almadan yazarlık yapabilmektedir. Sıradan vatandaşlar gazetecilere dönüşebilir ve böylece gazetecilik vatandaş kontrolünde yürütülebilir. Belli konulardaki problemlerden etkilenen bireyler ya da gruplar, habercilik yapabilir ya da en azından kötü olaya yönelik tepki veren vatandaş konumunda haber öznesi olabilirler. Bu tarz gazetecilik uygulaması protesto hareketlerine yönelik hareketlerde sıkça görülmektedir. Haber tüketicileri üreticilere dönüşmekte ve hedef kitle aktif bir konuma geçmektedir (Fuchs, 2010: 178).

Geleneksel medya kullanımı toplumsal sorunları ele almak yerine devletin ya da belli çıkar gruplarının etkisini yansıtmak adına gerçekleştiği için alternatif medyanın doğuşu kaçınılmaz olmuştur. Geleneksel medyanın toplumun taleplerini karşılayamayacağı aslında önceden tahmin edilmekteydi. Çünkü televizyon, radyo ve gazetelerin siyasal elitlere ait bir mülk ya da araç gibi kullanılması alternatif medyaya olan talebin artmasına neden olmuştur (Goriainov, 2012: 69). Kendi arzu ve ihtiyaçlarını dile getirmek isteyen topluluklara adeta bir “megafon” hizmeti sağlayan alternatif medya, geliştikçe toplumsal hareketler açısından önemli bir örgütlenme aracı haline gelmiştir (Taylan, 2012: 115).

Alternatif medya olarak karşımıza Web 2.0’ın geliştirilmesiyle internet medyası çıkmaktadır ve son zamanlarda büyük gelişme göstermektedir. Web 2.0 terimini ilk kez 2005’te kullanan Tim O’Reilly, terimi açıklarken “dönüm noktası” olarak bahsetmiştir (O’Reilly, 2005). Web 2.0 ile birlikte Web katılımcı bir platforma dönüşmüştür. Artık insanlar sadece indirme (download) yaparak içerik tüketmeyip aynı zamanda yeni içerikler yükleyerek (upload) üretici konumuna da geçmişlerdir. Yeni teknikler (toplumsal, iletişim siteleri, etiketleme, blog, mashup, herkes tarafından düzenlemeye açık bilgi sayfaları) türemiş ve böylece veri-sağlayıcıları ile kullanıcılar arasındaki bariyer, aralarında oluşturulan yeni ve faydalı bağlantılar sayesinde ortadan kalkmıştır (Darwish&Lakhtaria, 2011: 204).

Facebook, Twitter, Youtube, Instagram gibi popüler internet sitelerinin gelişimi sayesinde sosyal medya kavramı ortaya çıkmış ve bu platformların kullanımı kısa sürede yaygınlaşmıştır. Sosyal medyanın yaygınlaşmasının temel sebebi ise geleneksel medyanın istenen etkiyi sağlayamamasıdır. Geleneksel medyanın gün geçtikçe daha az insan tarafından yönetilmesi, toplum tarafından görülmek istenen haberlerin daha da az yayınlanmasına neden olmuştur. Kendilerini ilgilendiren konuları yine kendileri yayınlayan sıradan vatandaşlar bu soruna sosyal medya ile çözüm bulma arayışına gitmiştir (Işık, 2013: 59).

Sosyal Medya başlığı altında sıralanabilecek ana başlıklar şu şekilde gösterilebilir:

1. Elektronik posta sağlayıcıları ile oluşturulabilen gruplar: (Yahoo ve Google grupları gibi)
2. Bloglar: blogger.com, <http://tr.wordpress.com/>
3. Sözlükler/Ansiklopedi veri tabanları: Ekşi Sözlük, İTÜ Sözlük, Wikipedia
4. Kişisel sayfaların oluşturulabildiği arkadaşlık siteleri (Facebook, Friend Feed, Google+, LinkedIn v.s)
5. Forumlar: forum.yok.gov.tr, dilforum.com
6. Twitter (Bülül Oğuz, 2012: 1159).

Geçtiğimiz yıllarda Occupy Wall Street Hareketi, Tunus Devrimi, Mısır Devrimi, Libya Devrimi, Suriye Ayaklanmaları, Gezi Parkı Eylemleri gibi toplumsal hareketlerde insanların bilgi verme, bilgi edinme ve örgütlenme için sosyal medyaya sıklıkça başvurduğu görülmüştür. Özellikle Occupy Wall Street hareketinde, insanlar laptopları ile dışarı çıkmış ve oturdukları yerden sosyal medya yoluyla mesaj göndererek hareketin güçlenmesini sağlamaya çalışmışlardır.

Toplumsal Hareketler ve Sosyal Medya İlişkisi

Medya kuruluşları ve toplumsal hareketler arasında ikisinin de birbirinden faydalandığı bir ilişki vardır. Toplumsal hareketler halkın yakından takip ettiği ve her gelişmesi hakkında maksimum bilgiye ulaşmak istediği olaylardır. Bu durum medyanın reyting kazanmasına yaramaktadır. Diğer yandan ise, özellikle sosyal medyanın gelişmesiyle önemi artan medya, toplumsal hareketlerde sıklıkla başvurulan bir araç hâline gelmiştir. İnsanlar arasındaki iletişimin daha da güçlenmesini sağlayan medya, bir araya gelmek ve toplumsal bir hareket gerçekleştirmek isteyen insanlar için faydalanılması kaçınılmaz bir araç olmuştur.

Kılıç (2009) medyanın toplumsal hareketlere sağlanmış olduğu çeşitli katkıları şu şekilde özetlemiştir:

1. Medya, toplumsal hareketlerin yeni üyeler kazanması için bir şanstır. Toplumsal hareketler, çoğunlukla amaçlarına ulaşmak için yeterli kaynaklara sahip olmayan, daha çok kendiliğinden ortaya çıkan doğal örgütler şeklindedir. Medya, büyük kitleleri toplumsal hareketin amaçları doğrultusunda etkileyerek, onların olaya taraf olmalarına aracılık etmektedir. Diğer taraftan medyada yer alan yazarlar da sosyal eylemlerin genişlemesine ve güçlenmesine katkı sağlamaktadır.

2. Medya, toplumsal hareketin ortak bir kimlik oluşturmasını kolaylaştırır ve biz duygusunu güçlendirir. Toplumsal bir hareket genel olarak grup oluşturma çabası içerisinde “biz duygusu” ile karakterize edilir. Bu aidiyet duygusu, “diğerleri”, “onlar” gibi farklılaştırma temelleri üzerinde gelişerek, toplumsal hareketin kolektif kimliğinin ortaya çıkmasına katkıda bulunur.

3. Toplumsal hareketlerin başarısı birçok unsura bağlıdır. Ortak iş birliğinin kurulması, büyük miktarlarda parasal kaynak sağlanması, tecrübelerden yararlanma, yönetim başarısı, ün, meşruluk vb. araçlardan yararlanma yanında geniş bir iletişim ağına da gereksinim duyulmaktadır. Doğal olarak bunların gerçekleşmesi grup dışına açık olmayı da gerekli kılmaktadır. Medya, hem toplumsal hareketin birlik içinde kalmasına hem de dışa açılmasına yardım eder. Toplumsal hareketlerle medya arasında kurulan bu birliktelik, diğer kolektif aktörlerle (dernek, parti ve diğer toplumsal hareketlerle) de desteklenerek, siyaseti daha yüksek oranda etkileme gücüne ulaşır.

4. Medya, siyasal yapıda egemen durumda olanların toplumsal hareketi tanımasına aracılık eder ve hareketin amaçları doğrultusunda hareket etmeleri için de onlara baskı yapar. Böylece söz konusu problem, siyasal bir nitelik kazanmaya başlar. Problemin çözüm şansı, toplumsal hareketin üyelerinin çokluğuna, protestoların sürekliliğine ve medyanın toplumsal harekete olumlu yaklaşımlarına bağlıdır (Kılıç, 2009: 159-160).

Gamson ve Wolfsfled (1993) yaklaşımlarında toplumsal hareketlerin medyanın gücüne ihtiyaç duyduğunun altını çizmişlerdir. Analizlerinde sosyal medyanın yeni bir medya şekli olarak ortaya çıktığını belirtmişlerdir. Bu medya şekli farklı seslerin duyulabildiği ve videoların herhangi bir kısıtlama veya yasağa takılmadan orijinal hallerinin konulabildiği bir medya şeklidir. Bu yüzden bu özelliklerle birlikte, medyanın toplumsal hareketlerin doğrulanmasına, örgütlenmesine ve etrafa yayılmasına yönelik etkileşim şekli, kökten değişmiştir. Örneğin, Youtube'a yüklenen viral videolar aracılığıyla ya da Facebook ve Twitter sayfalarında paylaşılan şeylerle olayların doğruluğu kanıtlanabilmektedir ve bu durum ayaklanmalar için olduğu kadar toplumsal hareketler için de büyük bir tarihi değişim olmuştur. Örgütlenme açısından bakıldığında mobil teknolojileri ve kablosuz internet bağlantısı çok önemlidir. Toplumsal hareketlere ait eylemler herhangi bir konumdan eş zamanlı olarak yayınlanabilmektedir. Bu durum geleneksel medyanın tek seçenek olduğu dönemlerde imkânsız bir şeydi. Son olarak, toplumsal hareketlerin yayılması çok kolaylaşmıştır. Dünya çapındaki tüm insanları birbirine bağlayan bir ağda sosyal medya aracılığıyla atılan anlık mesajlar, olayların küresel boyuta ulaşmasını sağlayan bir etmen olmuştur (Clark 2012: 58).

Toplumsal hareketler bireylerin kitlesel bir biçimde organize olmasıyla gelişebilir. Örgütlenme yapıları kitlesel eylemi gerçekleştirmeye çalışan mekanizmalardır ve insanları bir neden uğruna örgütleyebilmek için toplumsal bağlantılara ve kaynaklara odaklanırlar. Geleneksel örgütlenme biçiminde bilgi, para, medya, emek, dayanışma, meşruiyet, iç ve dış kaynaklı elit bir güç desteği gerektirmektedir. Bu tarz geleneksel yöntemler liderliğe ve elde edilmesi mümkün olan kaynaklara bağlıdır. Sosyal medyanın siyasi kullanımı ise geleneksel yöntemi değiştirmiştir. Sosyal medya ile birlikte çok daha fazla bilgi kaynağına ulaşılmış, koordinasyon maliyeti azalmış ve bilgi akışındaki hız artmıştır. Bunların en yenilikçi olanı, sosyal medya yoluyla örgütlenmenin elit bir güç desteğine olan ihtiyacı azaltmasıdır. Sosyal medyayı kullanan insanlar birbiriyle doğrudan iletişim kurabilmekte ve çok düşük maliyetle organize olabilmektedir. Bunun yanı sıra, sosyal medya birçok insana sunulan açık bir kaynaktır ve bu sayede herhangi bir tarafa çekilmemiş insanların da toplumsal hareketi desteklemesi mümkün olmaktadır. Toplumsal, ekonomik ve kurumsal içerikler, eylemin motivasyonu için gerekli olan toplumsal şikâyete kaynak üretebilseler de, kitlesel eyleme ulaşılabilmesi için sosyal medyanın kullanımına ve varlığına ihtiyaç duyulmaktadır (Lopes 2014: 12-13).

Ele aldığımız Londra İsyanları da aktif olarak sosyal medyanın kullanıldığı toplumsal hareketlere örnek teşkil etmiştir. Özellikle BlackBerry Messenger uygulamasının hareketi oluşturanlar tarafından sıkça kullanılması, toplumsal hareketin adına bile etki etmiştir.

Londra İsyanları

2011 yılında İngiltere'de önemli bir toplumsal hareket meydana gelmiştir. "Londra İsyanları" olarak literatüre geçen olaylarda polis ile vatandaş arasında ciddi gerginlikler olmuştur. Londra İsyanları ve bu isyana ait olaylar şu şekilde cereyan etmiştir:

06.08.2011 Cumartesi - 11.08.2011 Perşembe günleri arasında, binlerce insan Londra semtlerinde ve İngiltere'deki diğer şehir ve kasabalarda isyan çıkarmıştır. Oluşan kargaşada yağmalama, kundaklama ve çok sayıda polis müdahalesi gerçekleşmiştir. İsyan, sosyal medya ve mobil cihazların örgütlenmek için kullanılmasından dolayı, "BlackBerry riots" yani BlackBerry İsyanı olarak da zaman zaman adlandırılmıştır (<https://www.bbc.com/news/uk-england-london-14434318> e.t. 02.12.2018). Kargaşa 6 Ağustos günü, Tottenham'da, 4 Ağustos'ta polis tarafından vurularak öldürülen Mark Duggan için yapılan protestonun ardından meydana gelmiştir. Polis ile birçok şiddetli çatışmalar olmuştur (<https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-london-14434318>, e.t. 20.05.2018).

Polis araçları, çift katlı otobüs, sivillere ait birçok ev ve iş yeri harap edilmiştir. Bu yüzden bu olay medyanın odak noktası olmuştur. Gece boyunca, Tottenham Hale - Wood Green yakınlarında çok sayıda dükkanın bulunduğu bir alanda yağmalama gerçekleşmiştir. Takip eden günlerde Londra'nın diğer kısımlarında benzer sahnelere rastlanmıştır. En çok yağmalama olayları, Hackney, Brixton, Walthamstow, Peckham, Enfield, Battersea, Croydon, Ealing, Barking, Woolwich, Lewisham and East Ham bölgelerinde meydana gelmiştir. Ayın sekizi Pazartesi'den ayın onu Çarşamba'ya kadar, Birmingham, Bristol ve Manchester dâhil İngiltere'deki diğer birçok kasaba, medya tarafından "copycat violence" (taklit şiddet) olarak tabir edilen şeye maruz kalmıştır. 15 Ağustos'a gelindiğinde yaklaşık 3.100 insan tutuklanmış ve bunların 1.100'den fazlası hüküm giymiştir (<https://www.bbc.co.uk/news/uk-14532532>, e.t. 13.06.2018).

Mahkemeler saatlerce sürmüştür. Toplamda kargaşayla bağlantılı, Londra'da işlenen 3.443 suç vardır. Şiddete dönüşen olayların sonucunda beş kişi ölmüş ve bu olaylarla doğrudan alakalı olarak en az on altı kişi yaralanmıştır. Olaylar sonucunda yaklaşık 200 milyon sterlin hasar olduğu belirtilmiş, yerel ekonominin de büyük ölçüde zarara girdiği söylenmiştir (<https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/london-riots-more-than-2000-people-185548>, e.t. 15.06.2018).

İsyanlar siyasetten, toplumdan ve akademiden kişiler arasında, olayların nedeni ve içeriği hakkındaki tartışmalara yol açmıştır. İsyanlıların davranışlarına ırkçılık, sınıfçılık ve ekonomik düşüş gibi yapısal faktörleri ve aynı zamanda suçluluk, holiganlık, toplumsal ahlaki bozma, çete kültürü gibi kültürel faktörleri de içeren atıflarda bulunulmuştur (<https://www.theguardian.com/news/datablog/interactive/2011/aug/09/uk-riots-incident-map>, e.t. 18.06.2018).

İsyanın Sosyal Medya Boyutu

Twitter'daki Gelişmeler

Londra İsyanları'nda Twitter önemli bir rol oynamıştır. Başta sanılanın aksine Twitter mecrası eylemciler tarafından değil, eyleme karşıt kişiler ve temizlik kampanyası başlatanlar tarafından aktif şekilde kullanılmıştır. İngiltere'nin önemli haber yayıncılarından biri olan "the Guardian" Londra İsyanları'nda Twitter kullanımını anlatırken akademisyenlerin çalışmış olduğu bir analizi ele almıştır. Bir grup akademisyen 2.6 milyondan fazla tweeti inceleyerek isyanda Twitter'ın rolünü analiz etmeye çalışmışlardır. Bu akademisyenlerden Prof. Rob Procter Twitter'ın isyan süresince, isyanı başlatanlar tarafından kışkırtma amaçlı olduğu iddiasının yanlış olduğunu belirterek asıl isyan devam ederken başlatılan temizlik kampanyasının güçlenmesini sağladığını vurgulamıştır. Çalışmalarında Twitter'ın veri tabanını kullanan akademisyenler isyanla ilgili tweetleri #EnglandRiots veya #BirminghamRiots gibi hashtaglerden yararlanarak toplamışlardır (<http://www.theguardian.com/uk/2011/dec/07/twitter-riots-how-news-spread>, trc. Aykut Tamir, e.t. 17.01.2015).

Bu yapılan çalışma Twitter'ın aklanması açısından önemli olmuştur. Çünkü siyasiler ve polisler Twitter'ı isyanı körükleyen bir araç olarak görseler de Twitter'ın bu amaçla kullanılmadığı ortaya çıkmıştır. İsyanı Twitter kullanarak teşvik ettiği gerekçesiyle kimse tutuklanmamıştır. "The Guardian" tarafından soru yöneltilen 270 isyancı, özel BlackBerry Messenger'ı iletişim için kullandıklarını söylemişlerdir. İsyanla ilgili atılan tweetlerin çok az bir kısmı isyanı teşvik edicidir. Bunların da bir kısmı kişisel bilgilerini gizlemişlerdir (<http://www.theguardian.com/uk/2011/dec/07/twitter-riots-how-news-spread>, trc. Aykut Tamir, e.t. 17.01.2015).

Örneğin anonim bir üyelik olan London_Riots tweeti şöyledir: "Eğer gençliğe baskı kurarsanız böyle bir şeyle karşı karşıya kalırsınız, buyrun sizin ilacınız #londonriots." Diğer bir tweet ise "Hadi guy fawkes'in yarım kalan işini bitirelim #londonriots #downwithparliament." (Guy

Fawkes Günü: İngiliz tarihinin en büyük komplosu olduğu düşünülen barut komplosunun ortaya çıkarılması ve engellenmesinin kutlandığı gün, <http://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/guy%20fawkes%20night>, e.t. 02.12.2018) (<http://www.theguardian.com/uk/2011/dec/07/twitter-riots-how-news-spread>, trc. Aykut Tamir, e.t. 17.01.2015)

Fakat sonuç olarak isyanı teşvik edici tweetler, Twitter’da istediği etkiyi yaratamamıştır. Hatta isyanla ilgili olumlu tweet atan ünlü kişiler de suçlamalara ve eleştirilere maruz kalmışlardır. Sonuç itibarıyla en çok temizlik (clean-up) kampanyası ile ilgili tweetler atılmıştır.

Fikir, #riotcleanup olarak taglanmış ve gece eylemi hakkındaki Twitter yayınlarını geride bırakmıştır. 12.000’den fazla insan bu tag’ın altında mesaj atmış, 31.000’den fazla retweet oluşmuş ve bu mesajlar 7 milyondan fazla kullanıcıya ulaşmıştır. 1.300 kere paylaşılan bir tweette @arthurscii, “Dün gece Batman’e ihtiyaç duyduk, bu sabah The Wombles’e ihtiyacımız var #londonriots #riotcleanup.” denmiştir (The Wombles, 1968 çocuk serisi romanlarında ortaya çıkmış, uzun burunlu ve tüylü olan yaratıklardır ve bu yaratıklar çevreyi temizlemek için çaba harcarlar. Romanda bu yaratıkların Londra’da yaşadığı söylenmektedir http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/57443.stm e.t. 02.12.2018).

Akademisyenlerin analizi sonucunda en çok bahsedilen 10 kullanıcı ve bahsedilme sayısı şunlardır: riotcleanup 40,960, pallewis 30,031, piersmorgan 20,412, bbcnews 18,836, itv_news 15,177, bbcbreaking 13,476, guardian 11,513, lawcol888 9,290, simonpegg 9,240, gmpolice 8,904 (<http://www.theguardian.com/uk/2011/dec/07/twitter-riots-how-news-spread>, trc. Aykut Tamir, e.t. 17.01.2015).

İsyan sürecinde en çok retweet alan 10 mesaj da şunlardır:

1. simonpegg: Visit www.riotcleanup.co.uk for info on how and where to help if you can. #riotcleanup (www.riotcleanup.co.uk Nasıl ve nereye yardım edebileceğinizi öğrenmek için ziyaret edin #riotcleanup)

2. piersmorgan: Love this photo, these people are the REAL Great Britain: <http://t.co/6E3VGje> #riotcleanup @Lawcol888 (Bu fotoğrafı seviyorum, bu insanlar GERÇEK Büyük Britanya: [@Lawcol888](http://t.co/6E3VGje#riotcleanup))

3. piersmorgan: WATCH THIS: One incredibly brave #Hackney woman faces down the yobs in extraordinary, heroic style: <http://t.co/vSBZeju> (BUNU İZLEYİN: inanılmaz cesur biri #Hackney kadın aşırı derecede kahramanca şekilde hödüklere karşı duruyor: <http://t.co/vSBZeju>)

4. policeuk: Please RT to get @UK_blackberry to shut down #BBM till riots end #BlockBBM let’s get it trending #LondonRiots (Lütfen @UK_blackberry’nin #BBM’yi kapatması için retweetleyin isyan bitene kadar #BlockBBM, bunu yayalım #LondonRiots)

5. stevemavis75: Here is one of the scummy wankers, RT and get the bastard caught. (İşte burada pis serserilerden biri, retweetleyin de p.ç yakalansın)

6. itv_news: Reports that a man has been shot in the head and killed in Croydon tonight. #londonriots #croydon (Bu gece Croydon’da bir adam kafasından vurulup öldürüldüğünü bildiriyoruz #londonriots #croydon)

7. Riotcleanup: #riotcleanup info stream and all info @Riotcleanup please spread the word and RT (#riotcleanup bilgi akışı ve tüm bilgiler @Riotcleanup lütfen bunu yayın ve retweetleyin)

8. piersmorgan: Let’s get one thing straight: these people aren’t ‘protesting’, they are

thieving and destroying. #LondonRiots (Bir şeyi doğru anlayalım:Bu insanlar 'protesto' etmiyor, çalıyor ve yok ediyorlar. #LondonRiots)

9. IDRioters: @gmpolice We have already started a page dedicated to the #ManchesterRiots to identify the rioters. Please Retweet. (@gmpolice İsyancıları belirlemek için, şimdiden #ManchesterRiots adıyla bir sayfa oluşturduk. Lütfen retweetleyin.)

10. Riotcleanup: #riotcleanup – all info of cleanups @riotcleanup please RT and spread the word (#riotcleanup – temizlik hakkındaki tüm bilgiler @riotcleanup lütfen retweetleyin ve bunu yayın) (<http://www.theguardian.com/uk/2011/dec/07/twitter-riots-how-news-spread>, trc. Aykut Tamir, e.t. 17.01.2015). bk. EK: Twitter ve İsyancılar: Haberler nasıl yayıldı?

The Guardian dışında, Dailymail sitesinin bahsettiği haberde Twitter üzerinden iletişime geçen insanların, ellerine temizlik fırçalarını alarak isyana karşı harekete geçtikleri ve temizlik kampanyasına destek verdikleri belirtilmiştir. Bu haberle ilgili ayrıntılı fotoğraflarda isyanın boyutu ve bu zorlu sürecin temizliği gösterilmiştir. Örneğin Clapham Junction dışında toplanan yaklaşık 500 kişi ellerinde temizlik fırçalarıyla polis kordonunun kalkmasını beklemişlerdir. Kalktıktan sonra da yağmalamadan geriye kalan zararları ortadan kaldırmaya çalışmışlardır (<https://www.dailymail.co.uk/news/article-2024035/UK-riots-2011-500-Londoners-offer-help-clean-rioters-mess.html>, e.t. 17.02.2019).

Fuchs'a göre isyana pozitif etkisi olan medya araçlarından birisi de Twitter'dır. "Twitter süpürge ordusu" olarak nitelendirdiği insanların Twitter kullanarak isyanın gerisinde kalan zararları telafi etmeye çalıştıklarını anlatmıştır (<http://fuchs.uti.at/wp-content/C&C.pdf>, e.t. 17.02.2019).

Özetle Twitter kullanımı ile alakalı yaklaşımlar, daha çok temizlik kampanyasındaki rolü üzerine olmuştur. Bu durum da başta sanılanın aksine Twitter'ın isyanı teşvik edici bir medya aracı olmadığına dikkat çekmiştir.

BlackBerry Messenger Kullanımı

Eylemcilerin bu isyanı yaymak, teşvik etmek için en çok başvurduğu ve en aktif şekilde kullandığı sosyal medya aracı BlackBerry Messenger olmuştur. Yukarıda bahsedildiği gibi bu kullanım sebebiyle isyan, "BlackBerry Ayaklanması" olarak da adlandırılmıştır.

BlackBerry Messenger (BBM) hakkında şu bilgiler bulunmaktadır: BBM başta garip bir seçenek olarak görülebilir; RIM'in BlackBerry için asıl hedef kitlesi çalışan kullanıcılardır ama isyancılar tamamen olmasa da öncelikli olarak muhalif genç ve genç yetişkinlerden oluşmaktadır. Bunun nedeni BlackBerry Messenger'ın ilgi uyandıran bir özelliğidir, yani ucuz olmasıdır. RIM, BlackBerry telefonlarının akıllı telefon olduğu konusunda ısrar etmesine rağmen, bu telefonları normal telefonlarla ile yaklaşık olarak aynı fiyatta satmakta ve "normal" akıllı telefonları alamayan birçok kesime de bu şekilde ulaştırmaktadır. Aynı zamanda BlackBerry sonradan özelliklerinin artırılabilir olduğu, dahasını-istiyorsan-ödemelisin planıyla hareket edilerek üretilmiş ve modifiyesi mümkün olan bir telefondur. BBM de aynı şekilde ucuz fiyatla kullanıcıya sunulmakta ve sınırsız kullanımıyla aylık sadece sekiz dolara denk gelen bir fiyata satılmaktadır. Bu da birçok sınırsız mesaj paketinden daha ucuza gelmektedir. BlackBerry Messenger aynı zamanda kullanıcılar tarafından arzu edilmesine neden olan bir özelliğe daha sahiptir, bu da kapalı bir sisteme sahip olmasıdır. Tweetlerin kamuya yayıldığı Twitter'ın aksine veya birçok mesajın ayırım gözetilmeden tamamen paylaşıldığı Facebook'un aksine, BBM özel bir medyadır. Çoğu BBM mesajı bir noktadan diğerine gider, sadece gönderici ve alıcı tarafından görüntülenir. Grup mesajları oluşturmak da

aynı zamanda mümkündür, bu mesajlar da sadece gönderici ve alıcılar tarafından görülebilir. Sistem tamamıyla şifrelidir, bu da polisin denetiminden kurtulmasını sağlar (<http://arstechnica.com/tech-policy/2011/08/the-two-sides-of-social-networking-on-display-in-the-london-riots/>, e.t. 17.01.2015).

Pazar günü yollanan ve “the Guardian” a birçok kaynak tarafından gösterilen, bir BBM mesajı “Londra’nın her köşesinden insanlar”ı Oxford sokağındaki dükkânları kırıp dökmeye çağırılmaktadır. Mesajın orijinali şudur: “Everyone from all sides of London meet up at the heart of London (central) OXFORD CIRCUS!!, Bare SHOPS are gonna get smashed up so come get some (free stuff!!!) fuck the feds we will send them back with OUR riot! >:O Dead the ends and colour war for now so if you see a brother... SALUT! if you see a fed... SHOOT!”. Yani şunu demektedir: “Londra’nın her köşesinden insanlar Londra’nın kalbi OXFORD SİRKİNDE buluşun, Açık DÜKKANLAR yerle bir edilecek ve böylece gelip (bedava mal!!!) alın, federalleri s... edin, BİZİM isyanımız onları geri püskürtecek! >:O Yollara barikat kurun ve savaşa hazırlanın şimdilik, eğer bir kardeş görürsen... SALUT! (SELAM) eğer federal görürsen... VUR! Başka bir mesaj Pazar günü Enfield’deki şiddetli isyandan kısa bir süre önce atılmıştır, orijinalinde “Everyone in edmonton enfield wood green everywhere in north link up at enfield town station at 4 o clock sharp!” yazılan mesajda Enfield şehir istasyonunda saat 4’te buluşulacağından bahsedilmiştir (<http://www.theguardian.com/media/2011/aug/08/london-riots-facebook-twitter-blackberry>, e.t. 17.01.2015).

Kısaca, mobil cihazda bulunan bir mesajlaşma programı, gizlilik ve kişiye özel olma gibi özellikler taşıdığı için, eylemi gerçekleştiren kişiler tarafından kullanılmıştır. Bu şekilde polis denetiminden ve mimlenmekten korunacağını bilen eylemciler, isyan boyunca en çok bu iletişim şeklini tercih etmişlerdir. Facebook ve Twitter kanallarından da az da olsa mesajlar ve toplanma çağrıları atılmış; fakat polis denetimine açık olan bu programlarda -Twitter’da pek görülmesi de- tutuklanma olayları çok daha kolay gerçekleşmiştir.

Facebook Nedeniyle Tutuklananlar

Facebook, Londra İsyanları açısından Twitter’da oluşan trafiğe sahip olmamıştır. Bu olaylardaki yeri küçüktür. Bu isyanda, Facebook ile ilgili ön plana çıkan şey ise yapılan tutuklamalar olmuştur. Bazılarından bahsetmek gerekirse:

BBC, Clacton’da yaşayan 17 yaşındaki bir gencin diğerlerini isyana teşvik etmek ve buluşup isyana katılmak için Facebook’u kullanması sebebiyle tutuklandığını bildirmiştir (<http://arstechnica.com/tech-policy/2011/08/the-two-sides-of-social-networking-on-display-in-the-london-riots/>, e.t. 17.01.2015).

Aynı şekilde “the Guardian” daki bir habere göre, yaşları 20 ve 22 olan iki genç Facebook’ta isyanı teşvik edici paylaşımlar yapmaları iddiasıyla tutuklanmış ve dört yıl hapse mahkum edilmişlerdir (<http://www.theguardian.com/uk/2011/aug/16/uk-riots-four-years-disorder-facebook>, e.t. 17.01.2015).

Diğer sitelerdeki haberlere göre, Essex polisi, South Ockendon, Clacton and Grays’dan üç genci gözaltına aldığını belirterek kargaşa çıkmasını önceden önleme amaçlı yapılan Facebook taramasında bu kişilerin sosyal medya ve mobil cihazları isyana çağrı için kullanacaklarından şüphelendiklerini bildirmişlerdir. West Yorkshire polisi ise, 19 yaşındaki bir kadını, Wakefield’de isyana davet edencesine paylaştığı bir gönderisinin toplumsal huzuru bozma ve şiddet içeren kargaşaya cesaretlendirmesinden dolayı tutukladıklarını bildirmişlerdir. Dorset polisi, Bournemouth bölgesinde 23 yaşında bir erkeği, “şehir merkezinde isyan planlama düşüncesiyle

elektronik cihazlar tarafından yollanan bilgileri takip etme” gerekçesiyle tutukladıklarını açıklamışlardır (<http://metro.co.uk/2011/08/10/uk-riots-arrests-over-facebook-incident-to-more-violence-110053/>, e.t. 17.01.2015).

Bunun dışında, eylemler sırasında kurulan ve kısa sürede takipçi sayısı 10.000’i geçen Mark Duggan anısına kurulan Facebook sayfasının bugün yaklaşık 25.000 takipçisi vardır (<https://www.facebook.com/RIP-Mark-Duggan-200659976657547/>, e.t. 02.12.2018).

Sonuç ve Değerlendirme

Medya ve toplumsal hareketler birbirinden ayrı olarak düşünülmemeyen iki kavram hâline gelmiştir. Bu kavramlar arasındaki ilişki, son yıllardaki toplumsal olaylar ile daha da belirginleşmiştir. Ele aldığımız Londra İsyanları’nda görüldüğü gibi, hem eylemciler hem de eylem karşıtı olanlar bilgi edinme, bilgi verme ve örgütlenme açısından sosyal medyaya mümkün olduğunca fazla başvurmuşlardır. Özellikle bu olayda, Twitter trafiği çok fazla oluşmuştur. İsyanla alakalı 2.6 milyon tweet akademisyenler tarafından ele alınıp incelenmiştir. Başlarda eylemciler arasında örgütlenme, isyanı teşvik etme gibi durumların Twitter üzerinden yapıldığı düşünülse de, sonradan yapılan geniş kapsamlı bir araştırmada Twitter’ın aslında isyana karşı çıkanlar ve hasar gören sokaklara temizlik çağırısında bulunanlar tarafından kullanıldığı ortaya çıkmıştır. İsyanda eylemcilerin başvurduğu sosyal medya aracının ise BlackBerry Messenger olduğu görülmüştür. BlackBerry telefonuna ait sohbet programının gizlilik ve takip edilememe gibi özellikleri isyancıların bu yolla iletişim kurmayı tercih etmesine sebep olmuştur. Sosyal medya araçlarından bir diğeri olan Facebook’un ise bu isyandaki rolü çok önemli değildir; Twitter’da ulaşılan trafiğe bu sosyal medyada rastlanmamıştır; fakat Facebook üzerindeki gönderileri sebebiyle tutuklanan 10’u aşkın kişi olmuştur.

Şüphesiz ki, insanlar bir araya gelmek ve bir amacı gerçekleştirmek için aralarındaki iletişimi olabildiğince güçlü tutmak isterler. Bu amacı yaymak için de tanımadıkları; fakat aynı amaca sahip olduklarını söyleyerek çağrıda bulunabilecekleri insanlara da ulaşmak isterler. Bu düşünceye toplumsal hareketlerde de başvurulmaktadır. Londra İsyanları’nda da bu düşünce ile hareket edilmiş, hem isyanı gerçekleştirenler hem de isyana karşı olanlar ortak amaçlarını gerçekleştirmek için farklı sosyal medya araçlarına başvurmuşlardır. Bu isyanda eylemcilerin BBM’ı kullanması, isyanın ismini bile etkileyerek “BlackBerry İsyanları” adıyla anılmasını sağlamış ve böylelikle sosyal medyanın bu isyandaki gücünü göstermiştir.

Kaynaklar

Bülbül Oğuz, Betül, (2012). “Sosyal Medya Dilinin Görüntüsel Gösterge Boyutu ve Bunun Dile Etkisi”, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 7/4, Fall 2012, p. 1157-1166.

Castells, Manuel, (1983). The City And The Grassroots, USA: University of California Press.

Clark, Eric, (2012). Social Movement & Social Media: A qualitative study of Occupy Wall Street, Stockholm: Södertörns Högskola.

Darwish, Ashraf ve Lakhtaria, Kamaljit I. (2011). “The Impact of the New Web 2.0 Technologies in Communication, Development, and Revolutions of Societies”, Journal of Advances in Information Technology, Vol. 2, No. 4, s. 204-216.

Fuchs, Christian, (2010). “Alternative Media as Critical Media”, European Journal of Social Theory, 13(2), s.173-192.

Gamson, William A. ve Wolfsfeld, Gadi, (1993). "Movements and Media as Interacting Systems", *Annals of the American Academy of Political and Social Science: Citizens, Protest, and Democracy*, s. 114-125.

Goriainov, Artem, (2012). "Traditional media and social media in the Kyrgyz Republic", *From traditional to online media: Best practices and perspectives*, 14th Central Asia Media Conference Ashgabat, Turkmenistan 5-6 July 2012, The Representative on Freedom of the Media Organization for Security and Co-operation in Europe.

İşık, Gülcan, (2013). "Sanaldan Sokağa Toplumsal Hareketler", Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Karki, Mrigendra Bahadur, (2012). "Social Movements (SMs)", *Social Movements*, Centre for Nepal and Asian Studies, s. i-x.

Kılıç, Selim, (2009). "Kamuoyu Oluşum Sürecinde Sosyal Hareketler ve Medya", *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, C. 2, S. 2, s. 150-167.

Lopes, Amandha Rohr, (2014). "The Impact of Social Media on Social Movements: The New Opportunity and Mobilizing Structure", *Journal of Political Science Research*, S. 1-23.

Menocal, Alina Rocha, (2016). "Social Movements", *Professional Development Reading Pack*, No. 50, s. 1-5.

O'Reilly, Tim, (2005). "What Is Web 2.0", <https://www.oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html> , erişim tarihi: 02.12.2018.

Özsoy, Aydan, (2014). "Alternatif Medya, Gezi Parkı Eylemleri ve Çapul Tv Örneği", <https://ab.org.tr/ab14/bildiri/46.pdf> , erişim tarihi: 02.12.2018.

Taylan, Ahmet, (2012). *Alternatif Medya ve Bianet Örneği: Türkiye'de Alternatif Medyaya Dair Etnografik Çalışma*, Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

<https://www.bbc.com/news/uk-england-london-14434318>, erişim tarihi: 02.12.2018

<http://twitter.pbworks.com/w/page/1779812/Hashtags> , erişim tarihi: 02.12.2018

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/57443.stm , erişim tarihi: 02.12.2018

<https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-london-14434318>, erişim tarihi: 20.05.2018

<https://www.bbc.co.uk/news/uk-14532532>, erişim tarihi: 13.06.2018

<https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/london-riots-more-than-2000-people-185548>, erişim tarihi: 15.06.2018

<https://www.theguardian.com/news/datablog/interactive/2011/aug/09/uk-riots-incident-map>, erişim tarihi: 18.06.2018

<http://www.theguardian.com/uk/2011/dec/07/twitter-riots-how-news-spread>, erişim tarihi: 17.01.2015

<http://www.theguardian.com/media/2011/aug/08/london-riots-facebook-twitter-blackberry>, erişim tarihi: 17.01.2015

<http://www.theguardian.com/uk/2011/aug/16/uk-riots-four-years-disorder-facebook> , erişim tarihi: 17.01.2015

<http://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/guy%20fawkes%20night> , erişim tarihi: 02.12.2018

<http://arstechnica.com/tech-policy/2011/08/the-two-sides-of-social-networking-on-display-in-the-london-riots/>, erişim tarihi: 17.01.2015

<http://metro.co.uk/2011/08/10/uk-riots-arrests-over-facebook-incitement-to-more-violence-110053/> , erişim tarihi: 17.01.2015

<https://www.facebook.com/RIP-Mark-Duggan-200659976657547/>, erişim tarihi: 02.12.2018

<https://www.dailymail.co.uk/news/article-2024035/UK-riots-2011-500-Londoners-offer-help-clean-rioters-mess.html>, erişim tarihi: 17.02.2019

<http://fuchs.uti.at/wp-content/C&C.pdf>, erişim tarihi: 17.02.2019

EK: Twitter ve İsyancılar: Haberler nasıl yayıldı? (07.11.2011- The Guardian Haberi)

Siyasilerin, eylemcilerin çoğunun Twitter kullanmadığı iddiasına rağmen, Twitter medya açısından ve “temizlik” süreci başladığında önemli bir rol oynamıştır. Birçok insan Londra İsyancıları'nın 6 Ağustos Cumartesi akşamı saat 21:00'dan biraz önce atılan Twitter mesajlarıyla başladığını düşünmektedir.

“Tottenham polis karakolu önündeki bir polis aracının yandığını iddia eden bir fotoğraf var #markduggan #tottenham shooting” gönderilen mesajlardan birisidir. Kullanıcılar karakol önünde yanan polis aracını gösteren bir fotoğrafı paylaşmışlardır.

Sonraları #TottenhamRiots hashtag'i ile yayınlanmış yanan bir otobüs fotoğrafı Twitter'da en çok paylaşılan mesajlardan olmuş, evlerine sağ salim dönebildikleri sorgulanırken kullanılmıştır. (Hashtag: Bir hashtag, pek çok mikroblog ve sosyal ağlarda bir kelime ya da tümcenin başına hash sembolü (#) eklenerek oluşturulan bağlantıya verilen isimdir, <http://twitter.pbworks.com/w/page/1779812/Hashtags> , e.t. 02.12.2018)

Mark Duggan'ın ölümü üzerine yapılan protestolarda polisin şiddete başvurduğu ise binlerce kullanıcının attığı tweetlerle, gazeteciler henüz oraya ulaşmadan yayılmıştır.

İsyancılarla alakalı 2.6 milyondan fazla tweetin incelendiği derin kapsamlı analizde Twitter'ın nasıl kullanıldığı incelenmiştir. Analizi gerçekleştiren akademisyenlerin başında bulunan Manchester Üniversitesi görevlisi Prof. Rob Procter “Siyasiler ve yorumcular isyana kışkırtma ve teşvik etmede sosyal medyanın önemli bir rolü olduğunu çok erken bir zamanda iddia etmişlerdir ve bu tür olayların yaşanmaması için Twitter gibi medyaların kapatılması gerektiğini söylemişlerdir. Fakat bizim analizimizde Twitter'ın isyana teşvik gibi bir rol oynadığını gösteren bir durum söz konusu olmamıştır.” demiştir. “Tam tersi, Twitter isyan süresinde başlayan temizlik çalışmalarının organize edilmesinde kullanılan değerli bir araçtır”.

Çalışma “Reading the Riots”, “the Guardian” ve “London School of Economics” tarafından isyanın araştırılması kapsamında yürütülmüştür ve Twitter tarafından sağlanan veri tabanından faydalanılmıştır. İlgili tweetler -#EnglandRiots veya #BirminghamRiots gibi- isyanla alakalı çok fazla sayıda hashtag'den alınmıştır ve hashtag'ler aynı zamanda bu tweetleri toparlamada kullanılmıştır.

Londra İsyancıları Twitter açısından son derece önemlidir. Ana akıma dâhil olan medya organizasyonları, hızlı gelişen ve tahmin edilemez olan kargaşalarla birlikte milyonlarca insanın

bilgi için siteye danışmasıyla başa çıkamamaktadır. Bu aynı zamanda bağlantının nasıl kullanıldığı konusunda yanlış anlaşılmalara yol açabilmektedir.

Günlerce, yapılan varsayımlarla birlikte -Facebook ve BlackBerry ile birlikte- bu bağlantının kargaşayı oluşturmada etkisi olduğu söylenmiş ve Twitter insanları kötü etkileme açısından suçlanmıştır. Kargaşa sırasında, Scotland Yard'da görev yapan Britanya'nın en kıdemli polis memuru Tim Godwin, hükümete "kapatın şunu" (switch it off) diyerek çağrıda bulunmuştur.

Acil parlamento buluşmasında, David Cameron "Bu hareketlilikleri izleyen herkes sosyal medya aracılığıyla nasıl organize olunduğundan dehşete kapılacaklardır" demiştir. "Hem polisle, hem de bilgi hizmetleri ve endüstrisiyle birlikte çalışıyor ve yeri gelince şiddete, huzursuzluğa ve suçluluğa yönlendiren bu tür websitelerle insanların iletişiminin durdurulmasının doğruluğu üzerinde düşünüyoruz".

Lakin, siyasiler, gazeteciler ve polisler huzursuzluk üzerine sürekli tweet atıyorlar isyancılar atmamaktadır. Belki de şaşırtıcı olarak, yağmalama ve şiddet olaylarına dâhil olanlar halka açık forumlarda iletişim kurmaktan kaçınmaktadır.

Hackney'de isyana katılanlardan birisinin dediğine göre "internet bir tuzak olarak görüldüğü için, aslında kimse internet üzerinden yayın yapmıyor". "Twitter'da olduğu gibi hashtag sayesinde, eğer birisi isyanla ilgili belirli bir hashtag açar ve orada isyan hakkında kimin ne düşündüğü yayınlanırsa, polis o sayfaya bakıp isyanı kimlerin teşvik ettiğini rahatça belirleyebilir".

Twitter üzerinden isyanı teşvik edici paylaşımlar yaptığı için bir kişi bile tutuklanmamıştır ve "the Guardian" tarafından soru yöneltilen 270 isyancı, özel BlackBerry Messenger'ı iletişim için kullandıklarını söylemişlerdir.

Araştırmacılar tweetlerin devasa veri tabanı arasından, sadece küçük bir kısmın isyanı teşvik edici yada destekleyici boyutta olduğunu keşfetmiştir. Bunların bazıları anonim üyelikler -London_Riots gibi- ile kişisel bilgilerini vermeden tweet atmışlardır.

Bir London_Riots tweetinde, "Eğer gençliğe baskı kurarsanız böyle bir şeyle karşı karşıya kalırsınız, buyrun sizin ilacınız #londonriots." Diğer bir tweet ise "Hadi guy fawkes'ın yarım kalan işini bitirelim #londonriots #downwithparliament." (Guy Fawkes Günü: İngiliz tarihinin en büyük komplosu olduğu düşünülen barut komplosunun ortaya çıkarılması ve engellenmesinin kutlandığı gün, <http://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/guy%20fawkes%20night>, e.t. 02.12.2018)

Fakat isyanı destekleyen ve katılıma teşvik eden bu küçük kısma ait tweetlere, aşırı derecede negatif yorumlar gönderilmiştir. London_Riots'a olan bu tepkilerden bir tanesinde "Tehdit edilmiş hissedenden masum insanlara ne olacak peki?" denmiştir.

Daha geniş kapsamlı olan tepki ise bu mesajların umursanmaması olmuştur. Twitter mesajları retweet -kullancılardan kendilerini takip edenlere başkasından alarak tekrar yolladığı mesaj- aracılığıyla yayılmaktadır. Çok sayıda retweet sayesinde, takip edilmeyen ve bilinmeyen bir kullanıcının mesajları hızlıca yüzbinlerce insana ulaşmaktadır.

Toplamda, London_Riots'un tweetleri 200'den -Twitter'da önemli bir konuda çok küçük bir sayıdan- az retweet edilmiştir.

Hatta, kargaşa hakkında olumlu tweetler atan ünlü insanlara, isyana teşvik ettikleri iddiasıyla büyük eleştiriler ve suçlamalar gelmiştir. O dönemde Independent blogcusu ve bir aktivisit olan Jody McIntyre, başka kullanıcılar tarafından kargaşaya teşvik ve cesaretlendirme olarak nitelendirilen mesajlar atmıştır. Örneğin: "Genç insanlara yarın üç önemli taleple sokaklara

inmelerini tavsiye ediyorum #londonriots”

Bu tarz tweetlere muhalif cevaplar olmuştur. Bu da genel katılımlı toplantı niteliğinde olan internette verilen cevaptır; yani bu toplantıda marjinal perspektifler bastırılmıştır.

Temizlik (clean-up)

Diğer yandan Twitter, halk tarafından kullanıldığında geniş kitleleri isyandan hasar gören sokakları temizlemek için buluşturmada etkili olabileceğini göstermiştir.

İsyanın üçüncü gecesinin ortalarında, 9 Ağustos Salı gününün gece yarısından biraz sonra, Worthing’li bir sanatçı olan Dan Thompson, @artistsmakers kullanıcı ismiyle attığı tweetlerde Twitter kullanıcılarını, ertesi sabah sokakta gecedan kalma isyan hasarlarını temizlemek için buluşmaya çağırmıştır.

Fikir, #riotcleanup olarak taglanmış ve gece eylemi hakkındaki Twitter yayınlarını geride bırakmıştır. 12.000’den fazla insan bu tag’ın altında mesaj atmış, 31.000’den fazla retweet oluşmuş ve bu mesajlar 7 milyondan fazla kullanıcıya ulaşmıştır. 1.300 kere paylaşılan bir tweette @arthurascii, “Dün gece Batman’e ihtiyaç duyduk, bu sabah The Wombles’e ihtiyacımız var #londonriots #riotcleanup.” denmiştir. (The Wombles, 1968 çocuk serisi romanlarında ortaya çıkmış, uzun burunlu ve tüylü olan yaratıklardır ve bu yaratıklar çevreyi temizlemek için çaba harcarlar. Romanda bu yaratıkların Londra’da yaşadığı söylenmektedir http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/57443.stm e.t. 02.12.2018)

Hackney, Brixton ve diğer şehirlerden insanlar sabahleyin başkente gelmişlerdir. İlerleyen günlerde, sosyal medya ilhamıyla oluşan temizlik takımları Manchester ve Birmingham’daki belediye temizlikçilerine yardım etmişlerdir. Profesyoneller bile olaya dahil olmuştur. Evlere bakım-onarım hizmeti veren bir kurumdan yardım teklifi şu tweetle gelmiştir, The_Multiman isimli hesabıyla “#riotcleanup Eğer hasar görmüş ev ya da dükkanınız varsa becerikli işçilerim onarım için boş zamanlarımızda size gönüllü olacaktır! Lütfen Retweet!” tweetini atmış ve bu 2.980 kez retweet almıştır.

Londra Belediye Başkanı Boris Johnson 300 #riotcleanup gönüllüsüne Clapham Junction’da katılmış ve bir konuşma yapıp süpürgesini havaya kaldırmıştır. Bu sırada çekilen bir fotoğraf, aynı şekilde polis karakolu önünde yanan araçların resminde olduğu gibi, Twitter’da hızlıca yayılmıştır.

Fakat bir eylemci, bir Twitter grubunun kargaşanın yayılmasında, istemsizce bile olsa, küçük bir rol oynadığını söylemiştir: ana akım gazetecileri.

“İnsanların Twitter’da gazetecilerin bildirimlerini takip ettiklerini gördüm” demiş ve “insanlar arkadaşlarının bildirimlerini bile değil gazetecilerin bildirimlerini, gidecekleri yeri seçmek için takip ediyorlardı” diye eklemiştir.

Gazeteciler bu hizmeti, kamera veya diğer gözle görülür haber araçlarının riskli olduğu bir atmosferde en hızlı ve kolay bilgi paylaşım şekli olarak kullanmıştır. Fakat genellikle şehir sakinlerinin gözlemleri ve isyan hakkında gözlem yapanlardan -vatandaş gazetecilerden- yararlanılmıştır.

Twitter’ın isyanı çerçeveleyen önemli rolü, uzman haberciler ve vatandaş gazeteciler arasındaki ilişki üzerine bir tartışma ortaya çıkarmıştır. Açıkça, vatandaşlar isyanın alevlendiği anlarda habercilerle iş birliği içerisinde olmuş ve yapılan haberin oluşmasına yardım etmiştir.

Kargaşanın eş zamanlı olarak çok geniş alanlara yayılmasıyla -ve BBC ve Sky gibi kurumların

ekiplerini bazen geri çekmek zorunda kalmasıyla- vatandaşlar tarafından tweetlenmiş bildirimler çok değerli olmuştur. Fakat, araştırmacı takım, diğer kullanıcılar tarafından 500'den fazla bahsedilen Twitter hesaplarını sınıflandırdığında, -başka bir deyişle, en etkili tweetleri belirlediklerinde- liste çoğunlukla ana akım medyasından oluşmuştur. @BBCNews or @Guardian gibi ana akım organizasyonlarına ait resmî Twitter hesapları, 126.000'den fazla sayıda isyanla alakalı tweetlerde bahsedilmiştir.

Bu organizasyonlara bağlı çalışan uzman gazetecilere ait hesaplar ise 89.000'i aşkın bahsedilmeye sahiptir.

Çok sayıda bahsedilmeye sahip gruplardan birisi ise Independent tarafından derlenmiş etkili Twitter kullanıcılarından oluşan bir liste olan "Twitterati" olmuş ve 53.000'den fazla bahsedilme sayısına ulaşmıştır. CNN, Twitterati bahsedilme listesinin başında Piers Morgan'ın olduğunu, onu komedyen Simon Pegg ve eski başbakan yardımcısı John Prescott'un takip ettiğini tespit etmiştir.

Daha önceden hesabı olmayan bazı Twitter kullanıcıları da - sıklıkla kayda değer ön görülerde bulunmuş ya da komik, eğlenceli yorumlar yapmış olanlar- 500'den fazla retweet almıştır. Toplamda, bu kategoriye ait Twitter kullanıcılarının bildirimleri yaklaşık 50.000 kere alıntılanmıştır.

En çok bahsedilen 10 kullanıcı ve bahsedilme sayısı;

riotcleanup 40,960

paullewis 30,031

piersmorgan 20,412

bbcnews 18,836

itv_news 15,177

bbcbreaking 13,476

guardian 11,513

lawcol888 9,290

simonpegg 9,240

gmpolice8,904

İsyan sürecinde en çok retweet alan 10 mesaj;

1. simonpegg: Visit www.riotcleanup.co.uk for info on how and where to help if you can. #riotcleanup (www.riotcleanup.co.uk Nasıl ve nereye yardım edebileceğinizi öğrenmek için ziyaret edin #riotcleanup)

2. piersmorgan: Love this photo, these people are the REAL Great Britain: <http://t.co/6E3VGje> #riotcleanup @Lawcol888 (Bu fotoğrafı seviyorum, bu insanlar GERÇEK Büyük Britanya: [@Lawcol888](http://t.co/6E3VGje#riotcleanup))

3. piersmorgan: WATCH THIS: One incredibly brave #Hackney woman faces down the yobs in extraordinary, heroic style: <http://t.co/vSBZeju> (BUNU İZLEYİN: İnanılmaz cesur biri #Hackney kadın aşırı derecede kahramanca şekilde hödüklere karşı duruyor: <http://t.co/vSBZeju>)

4. policeuk: Please RT to get @UK_blackberry to shut down #BBM till riots end #BlockBBM let's get it trending #LondonRiots (Lütfen @UK_blackberry'nin #BBM'yi kapatması için retweetleyin isyan bitene kadar #BlockBBM, bunu yayalım #LondonRiots)

5. stevemavis75: Here is one of the scummy wankers, RT and get the bastard caught. (İşte burada pis serserilerden biri, retweetleyin de p.ç yakalansın)

6. itv_news: Reports that a man has been shot in the head and killed in Croydon tonight. #londonriots #croydon (Bu gece Croydon'da bir adam kafasından vurulup öldürüldüğünü bildiriyoruz #londonriots #croydon)

7. Riotcleanup: #riotcleanup info stream and all info @Riotcleanup please spread the word and RT (#riotcleanup bilgi akışı ve tüm bilgiler @Riotcleanup lütfen bunu yayın ve retweetleyin)

8. piersmorgan: Let's get one thing straight: these people aren't 'protesting', they are thieving and destroying. #LondonRiots (Bir şeyi doğru anlayalım: Bu insanlar 'protesto' etmiyor, çalıyor ve yok ediyorlar. #LondonRiots)

9. IDRioters: @gmpolice We have already started a page dedicated to the #ManchesterRiots to identify the rioters. Please Retweet. (@gmpolice İsyancıları belirlemek için, şimdiden #ManchesterRiots adıyla bir sayfa oluşturduk. Lütfen retweetleyin.)

10. Riotcleanup: #riotcleanup – all info of cleanups @riotcleanup please RT and spread the word (#riotcleanup – temizlik hakkındaki tüm bilgiler @riotcleanup lütfen retweetleyin ve bunu yayın) (<http://www.theguardian.com/uk/2011/dec/07/twitter-riots-how-news-spread>, trc. Aykut Tamir, e.t. 17.01.2015)